

**O‘SMIR QIZLAR ORASIDA REPRODUKTIV SALOMATLIK
MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH, MUAMMOLAR VA
ZAMONAVIY YONDASHUVLAR**

**ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ РЕПРОДУКТИВНОГО
ЗДОРОВЬЯ СРЕДИ ДЕВУШЕК-ПОДРОСТКОВ, ПРОБЛЕМЫ
И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ**

**SHAPING REPRODUCTIVE HEALTH CULTURE AMONG
ADOLESCENT GIRLS, CHALLENGES AND MODERN
APPROACHES**

*Alfraganus Universiteti Tibbiyot Fakulteti Davolash ishi 4-bosqich
talabasi Xalqaro Turon Fanlar akademiyasi a'zosi,*

Yuldasheva Barnoxonim Maribjanovnaning yozgan ilmiy maqolasi

Email: barnoyuldasheva372@gmail.com

Ilmiy Rahbar: Kuliyeu Ozodjon Abdurahmonovich

Tibbiyot fanlari doktori Dotsent Oliy Toifali shifokor

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti decani

Email: KuliyeuOzodjon@gmail.com

***Аннотация:** В данной статье рассматриваются основные проблемы, существующие подходы и современные стратегии решения вопросов, связанных с формированием культуры репродуктивного здоровья среди девушек-подростков. Исследование основывается на данных, полученных в результате анкетирования 200 девушек в возрасте от 11 до 17 лет, обучающихся в общеобразовательных школах и посещающих поликлиники города Ташкента. В статье анализируются передовой опыт в сфере здравоохранения, профилактические меры и психопросветительские подходы.*

Ключевые слова: репродуктивное здоровье, подростки, гигиена, половое воспитание, профилактика,

Annotation: This article explores the key problems, existing approaches, and modern strategies for shaping a culture of reproductive health among adolescent girls. The research is based on an analysis of data collected from 200 girls aged 11 to 17 in general education schools and polyclinics in Tashkent city. The article examines best practices in healthcare, preventive measures, and psycho-educational approaches.

Keywords: reproductive health, adolescents, hygiene, sex education, prevention.

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'smir qizlar orasida reproduktiv salomatlik madaniyatini shakllantirish borasidagi asosiy muammolar, mavjud yondashuvlar va ularni hal qilishdagi zamonaviy strategiyalar yoritildi. Olib borilgan tadqiqotlar Toshkent shahridagi umumta'lim maktablari va poliklinikalarda 11–17 yoshdagi 200 nafar o'smir qiz ishtirokida o'tkazilgan tahlillarga asoslanadi. Maqolada sog'liqni saqlash sohasidagi ilg'or tajribalar, profilaktika va psixota'limiy yondashuvlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zi: reproduktiv salomatlik, o'smirlar, gigiyena, jinsiy tarbiya, profilaktika.

Репродуктив salomatlik – ayolning nafaqat homilador bo'lish, balki o'z organizmini tushunish, gigiyenaga rioya qilish va jinsiy tarbiya madaniyatiga ega bo'lishini anglatadi. JSST ma'lumotlariga ko'ra, dunyoda har yili 16 millionga yaqin o'smir homilador bo'ladi, ularning 95% rivojlanayotgan davlatlar tarkibiga to'g'ri keladi [1].

Shu bois bu borada erta ta'lim va sog'lom madaniyatni shakllantirish dolzarb hisoblanadi. O'rganib borilgan bir qator tadqiqot izlanishlarga ko'ra, Toshkent shahridagi 5 ta umumta'lim maktabida va 2 ta oilaviy poliklinikada 2025-yil yanvar–aprel oylarida o'tkazilgan tadqiqotlar boyicha Ishtirokchilar soniga ko'ra;

200 nafar o'smir qiz (11–17 yoshlar)

25 nafar ginekolog va maktab hamshirasi bilan suhbatlar davomida

Anonim so'rovnoma va intervyular asosida ilmiy izlanizlar olib bordi.

Bunda so'rovnomalar jarayonida, savollar o'rtacha (20 savoldan iborat) bo'lib, asosiy e'tiborni tortgan jarayonlarda, Klinik ko'riklar va psixologik baholash hamda Tibbiy statistika va kontentlar tahlil natijasida, reproduktiv bilimlar yetishmovchiligi

200 ta ishtirokchining **68%** (136 nafar) qizlar hayz ko'rish, homiladorlik yoki kontratsepsiya haqida yetarli tushunchaga ega emasligi namayon bo'ldi.

Faqat 11% (22 nafar) ota-ona yoki shifokor orqali to'g'ri ma'lumot olgan xalos.

Gigiyena qoidalariga rioya qilish darajasi

42% qizlar hayz kunlari gigiyenik vositalardan doimiy foydalansa-da, **24%** qizlar mato yoki takror ishlatiladigan vositalar ishlatishini bildirgan.

20% hollarda teri muammolari yoki siydik yo'li infeksiyalari aniqlangan.

Psixologik tayyorgarlik esa **11–13** yoshdagi qizlarning **76%** hayz ko'rishdan oldin bunga tayyor bo'lmaganligini bildirgan.

Qizlarning **31%** da hayz bilan bog'liq stress, bezovtalik, uyatchanlik holatlari kuzatilgan bo'lib, tibbiy xizmatga murojat qilishni lozim ko'rmagan.

85% qizlar esa ginekolog ko'rigiga bormagan.

60% ota-onalar qizlarini ginekolog ko'rigiga olib borishdan uyalishini bildirgan.

Mutaxassislar bilan olib borilgan Muhokamalar va ushbu tadqiqotdan ko'rinib turibdiki, o'smir qizlar orasida reproduktiv salomatlik madaniyati past darajada. Bu esa sog'lom avlod shakllanishiga jiddiy xavf tug'diradi.

Ko'rib chiqilib, asosiy muammolar quyidagilar deb fikrlar bildirildi:

-Bilim yetishmasligi

-Ijtimoiy uyat, diniy yoki madaniy to'siqlar

-Ota-onalarning loqaydligi yoki tushunmovchiligi

-Sifatli sog'liqni saqlash tizimiga beparvolik,

Va ko'ruvlardan o'tishdagi moliyaviy talablarni to'g'ri kelmagani va shu kabi bir necha muammolar sabab bo'lgani o'rganildi.

Hulosa: Hulosa qilib Shu o'rinda ushbu masalalarni ko'rib chiqishni taklif qilgan bo'lardim.

– Zamonaviy yondashuvlar va tavsiyalar bo'yicha Maktablarda psixota'limiy dasturlar joriy etish.

– Har chorakda "Reproduktiv salomatlik" darslari o'tkazilishi,

Mobil ilovalar orqali interaktiv ta'lim jarayonlarini yo'lga qo'yish

– Maxfiy va anonim foydalaniladigan ilovalar yo'lga qo'yilishi.

Ota-onalar uchun seminarlar va video darslar,

Maktab-ginekolog hamkorligini yo'lga qo'yish, Reprodukativ sog'liqni mustahkamlashda katta ahamiyatga ega bo'lishi mumkin.

Mahalla darajasida tibbiy targ'ibot brigadalari tashkil qilish va ularni nazoratda olib borilishi lozimligini yo'lga qo'yilsa reproduktiv salomatlik sifati ancha yaxshi.

Natija: O'smir qizlar orasida reproduktiv salomatlik madaniyatini shakllantirish: muammolar va zamonaviy yondashuvlar.

FOYDALANILAGAN ADABIYOTLAR.

1. JAHON SOG'LIQNI SAQLASH TASHKILOTI (JSST). ADOLESCENT PREGNANCY: ISSUES IN ADOLESCENT HEALTH AND DEVELOPMENT. WHO, 2018.

[HTTPS://WWW.WHO.INT/NEWS-ROOM/FACT-SHEETS/DETAIL/ADOLESCENT-PREGNANCY](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy)

2. UNITED NATIONS POPULATION FUND (UNFPA). STATE OF WORLD POPULATION 2022: SEEING THE UNSEEN. UNFPA, 2022. ISBN: 9780897140500

3. GINSBURG, K. R. ET AL. REPRODUCTIVE HEALTH OF ADOLESCENTS: CHALLENGES AND INTERVENTIONS. PEDIATRICS, 2020, VOL. 145(2), PP. 1–9. DOI: 10.1542/PEDS.2019-3763

4. РЕПРОДУКТИВНОЕ ЗДОРОВЬЕ ПОДРОСТКОВ: УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ. ПОД РЕД. О.Ю. КУЛИКОВОЙ. – М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2019. – 256 С. ISBN: 978-5-9704-5438-6
5. SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI (O‘ZBEKISTON). O‘SMIRLAR SALOMATLIGI VA JINSIY TARBIYA BO‘YICHA METODIK QO‘LLANMA. TOSHKENT, 2021. – 68 BET.
6. RAHMONOVA, M. B. O‘ZBEKISTON YOSHLARI ORASIDA REPRODUKTIV MADANIYAT DARAJASI VA IJTIMOIIY OMILLAR. // ILM VA TARAQQIYOT JURNALI. – 2023. – №4(12). – B. 55–62.